

به شی تۆیه م:

جیهانگیری و دابه شکردنی کاری نیوده وله تی

Globalization and Internation Employment distribution

حه قیقه تی ئە مرۆی جیهان وایه كه له ریگه ی ئەو رووداوانه ی به ژنانه وه په یوه ستن ده توانریت دوو رهوت دیاری بكریت:

یه كه م: رهوتی جیهانگیری دواى رووخانی سۆقیهت یه كێكه له سه ره كیترین هۆكاره كانی زیادبوونی بێكاری لای ژنان، نه داری و ناكۆكى بارودۆخی ئابووری و تیکچوونی پیکهاته ی كۆمه لایه تی له ئە نجامه كانی به جیهانیکردنه كه یه خه ی خه لكی جیهانی سییه می گرتوه ته وه. هه ژاری و نه داری زۆری خه لك له به رامبه ر پاشه كه وتی سه رمایه و ساماندا له پیکهاته یه كی نایه كساندا ده رده كه ویت و ئە وانه ی ده بنه قوریانی جیهانی سه رمایه داری ملیۆنه ها كچی گه نچ و مندالۆ و كراونه ته كۆیله و ژیانیا ن به فیرۆ ده روات تا سه رمایه گوزاره كانی "پیشه ی سێكس" له ئە مریكا، به ریتانیا، ئە لمانیا، فه ره نسا، ژاپۆن و..... تده، بتوانن سه رمایه یه كی زیاترو زۆتر كۆبكه نه وه.

تایبه ته مندییه كی تری جیهانی سه رمایه داری كه به هۆی پیشه ی سێكسییه وه ده رده كه ویت بریتیه له دابه شبوونی کاری نیونه ته وه یی. هه ندیک ولات بۆ دابینکردنی كالا ی دیاریكراو له خزمه تی سه رمایه ی ماددی جیهانیدا کاریان پێده كریت، ئە و ولاتانه هه ولده دن بۆ

دابینکردنی پیشه ی سێكس بۆ ژنان و مندالۆ له بازاری جیهانیدا، ئە و ولاته هه ژارانیه كی كه له "سه رچاوه سروشتیه كانی" تر بیه رین یان وه به ره مینانه كانیان له جیهاندا به راده ی پتویست نیه یان ئە و ولاتانه له لایه ن ئیمپریالیسته كان و داگیركهرانه وه تالان ده كرین و ویران ده بن یان به هۆی شه ره وه له ناوده چن، ئە وانه هه ندی ولاتن و له بازاری جیهانیدا له پیشه بریکردن و له دۆخیکى وادا خه لك له پیناوی مانه وه یاندا هه ولده دن هه موو کاریك بکه ن. ئە وه راستیه كی حاشا هه لئه گره كه ئیمپریالیزم په ره ی به له شفرۆشیدا وه كه تائیس تا ئە و به ربلاوییه ی به خۆیه وه نه بینوه .

ته نانه ت وایلێهاتوو ه ئە گه ر خودی ئیمپریالیزمه كان و قاچاخچییه كانی ژنان بیان وه ویت ده ست له و كار ه هه لبگرن ناتوانن كۆتایی پێبینن، چونكه سیسته مه كه یان له سه ر بنه ما ی سته م و سود وه رگرتن له ژنان بنیاتنرا وه هه رچه ند بیان وه ویت ئە و مه سه له یه به نه ینی به یلنه وه، به لام ناتوانن. تا ئە و كاته ی كه ئە و سیسته مه وه كو خۆی بمیئیته وه، له شفرۆشی له ناو ناچیت.

به شی دهیم:

شەپى سەلیبى دژى ژنان

ئەمریکا، دوايىن كۆنفرانسى رىكخراوى نۆدەولەتى سەبارەت بە ژنان گرتە ئەستۆو هەروەها بەرپۆه بردنى كارەكانى كۆنفرانسىشى لە ئەستۆ گرتو بەرەسى رايگەياندا كە لە باربردنى منداڵ شتێكى باش نىيە. نوێنەرى ئەمریکا ئەو مەبەستەى بەناياسايى دانا لەگەڵ لە شفرۆشيدا. ئايا ژنان ئەو مافەيان هەيه خۆيان سەبارەت بە سىكس و زاوژى برپار بدن، يا لە راستيدا لە شيان هى خۆيان بىت؟

گاورة فاشىزمەكان و ئىسلامىيە چەقبەستووەكان (Fanatic) كە پىكەو پىروپاگەندەى پشتگيرىكردن لە ژنان دەكەن و رىزيان لىدەنن، لە هەمان كاتيشدا دژى رزگارى ژنانن لە سىستى باوكسالارى و هەول دەدەن بۆ گۆرپىنى بۆ ئەو هەل و مەرجە.

هەولدان و وتوویژ لە ناو رىكخراوى نادەولەتیدا و لە رىكخراوى نۆدەولەتیدا لە بارەى چۆنەتى كۆتايهينان بە لە شفرۆشى بى سوود بوو. هەندى ولاتى وەكو ئەمریکا (لە زۆرىەى وىلايەتەكاندا) لە شفرۆشيان بەناياسايى راگەياندوو، هەندىكى تریشيان وەك سویدو ئەلمانىاو هۆلەندا ئەوەيان بەياسايى داناو.

بەلام لە شفرۆشى لە هەموو ئەو ولاتانەدا درىژە بەبارى خۆى دەدات. هەركات ئەو ولاتانە برپار بدن كە كۆتايى بە قاچاغى ژنان بهینن،

ياسای دژى پەناگىرى دژوارتر دەكەن و دژى لە شفرۆشان رادەووەسترو سەركوتيان دەكەن و چەند كەسىك هەل دەبژینن و دەريان دەكەن.

دروشمى "بايەخە كۆمەلایەتییەكان" لە راستیدا كەفیلی جیبەجیكردى ياساو رىساكانن كە پیاوان بەخاوەنى ژنان دەزانن، بەلام لەم هەل و مەرجەدا خاوەندارىتى لەلایەن پیاویكەو كەمىردى ژنەكە بى روو لە زیادبوونە. خەلك (باوك و دايكان كە خۆيان پابەند دەكەن بەبايەخە خێلەكییەكانەو) لەگوندە هەژارنشینەكان و ناوچەكانى تردا لەگەڵ جموجولى جیهانى سەرمایەدا هىچ رىگەيك بۆ **خۆيان نادۆزنەو**^۲ مەگەر ئەوەى كە تەنها كچەكانیان بفرۆشن، چونكە ئىمپىريالىزمەكان ئەوكچانەيان كردۆتە كالای خۆيان. پیاوان لەبەشە دەولەمەند نشینەكانى ولاتەكەياندا يا لە هەموو سوچىكى جیهاندا دەيانكړن، بەلام چ كپيارو چ فرۆشيار لە و تاوانانەدا هاوبەشن.

بەجیهانىكردى لە شفرۆشى تىكەلاویكە لەگەڵ نایەكسانى نەتەوەبى و نایەكسانى رەگەزى لە دیاردەیهكى نەشیاودا.

ئایا ئەمە چ جیهانىكە كە هەرچەند زیاتر سامان دابىن بكرىت و هەرچەند زیاتر ببیتە جیهانىگىرى لەباتى پىشكەوتنى ژيانى مرقەهەكان گىروگرتى زیاتر بۆ ملیۆنەها كەس دروستدەبیت؟

ئەمپوكە پەرەپىدانى بەربلاوى قاچاغى ژنان لە ئەنجامى دوو بواری هاوتەرییەو: ۱. نوێخواز، ۲. زۆركۆن.

شتىك كە تانىستا لە ئەنجامى پىشكەوتنىكى سەرمایەو ئەنجام نەدراو و كارىگەرى قوولى لەسەر ولاتە دواكەوتووەكان و

سیستەمەکانی پیش سەرمايە دروستکردووە، هەموو شتێکی لە جیهاندا
بۆ هەندی ئامیرو کەرەسە ی کپین و فرۆشتن کە مکردۆتەوہ .
سیستەمی دابینکردن درێژە بە ژيانی خۆی دەداو لە لایەن هەموو ریساو
داب و نەریتەکانەوہ پاساو دراوہ . هیچ رینگە یە ک بۆ تیکدانى سیستەمی
نایە کسانى و هەموو ریکارەکانى زالبوون بە سەر جیهانى ئەمڕۆدا
کاریگەر نەبووہ . (ھوما غەفووری)